

Asia: VN/10556/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleistä lausuttavaa esityskokonaisuudesta

-
- **Lausuttavaa esityksen vaikutuksista kotitalouksiin**
-
- **Lausuttavaa esityksen vaikutuksista toimeenpanijoihin**
-
- **Lausuttavaa esityksen muista vaikutuksista**

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto (jäljempänä aluehallintovirasto) valvoo valtakunnallisesti keskitetysti (asetus 906/2009 13 a §) työvoimaviranomaisten toiminnan lainmukaisuutta julkisten työvoimapalvelujen ja niihin liittyvien tehtävien osalta sekä KEHA-keskusta, kun se hoitaa työttömyysturvalain mukaisia tehtäviä. Aluehallintovirasto antaa myös valvontaan liittyvää ohjausta lainmukaiseen toimintaan. Valvontatehtävä perustuu lakiin työvoimapalveluiden järjestämisestä (380/2023) 25 ja 26 §:n.

Työttömyysturvalain (1290/2002) 11 luvun 4 d §:n mukaan tässä laissa työvoimaviranomaiselle ja elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskukselle (KEHA-keskus) säädettyjen tehtävien valvontaan sovelletaan, mitä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 25 ja 26 §:ssä säädetään.

Työvoimapalvelujen valvontatehtävä on aluehallintoviraston uusi ja pysyvä tehtävä 1.1.2025 alkaen. Tehtävän on tarkoitus siirtyä perustettavaksi esitettyyn, uuteen Lupa- ja valvontavirastoon (LVV).

Esitysluonnoksen vaikutuksissa ei ole mainittu vaikutuksia aluehallintoviraston toimintaan. Aluehallintovirasto katsoo, että sen toimivalta ja rooli olisi hyvä käydä ilmi myös esityksen perusteluista.

Aluehallintovirasto on pilotoinut työvoimapalvelujen valvontaa työllisyyden kuntakokeilujen aikana ajalla 1.3.2021-31.12.2024. Kuntakokeiluja koskevista kanteluista, kantelut työnhakijan palveluprosessista ovat olleet suurin aihe ryhmä aluehallintovirastoon saapuneista kanteluasioista. Vuonna 2024 aluehallintovirastoon saapuneista työllisyyden kuntakokeilua koskevista kanteluasioista 34 % koski työnhakijan palveluprosessia. Aluehallintovirasto ennakoii, että jatkossa työnhakijan palveluprosessiin yleistukea saavien osalta kaavaillut muutokset voivat lisätä edelleen kantelujen määrää ja tämä vaikuttaa myös aluehallintoviraston toimintaan ja resurssiin.

Vuoden 2025 alusta työttömyysturvaa koskevien kantelujen määrä aluehallintovirastossa on kasvussa. Työttömyysturvan kanteluita aluehallintovirastoon on tullut alkuvuonna noin 42 %:a kaikista saapuneista kanteluasioista. Aluehallintovirasto huomauttaa, että vireille tulleista työttömyysturvan kanteluasioista osa jää tutkimatta, koska asiassa varsinainen muutoksenhakutie on käytössä. Kanteluasioissa aluehallintovirasto tutkii työvoimaviranomaisen ja KEHA-keskuksen lainmukaista menettelyä ja toimintaa.

- **Lausuttavaa yleistukilain yleisistä säännöksistä (1 luku)**
 -
- **Lausuttavaa yleistuen saamisen työvoimapolitiittisista edellytyksistä (2 luku)**
 -
- **Lausuttavaa yleistuen määräytymisperusteista (3 ja 4 luvut)**
 -
- **Lausuttavaa yleistuen toimeenpanosta ja muutoksenhausta (5 ja 6 luvut)**

Esitysluonnoksen 39 §:ssä säädettäisiin asiavirheen korjaamisesta. Pykälän 2 momentin mukaan päätös voitaisiin korjata asianosaisen eduksi tai vahingoksi. Päätöksen korjaaminen asianosaisen vahingoksi edellyttäisi, että asianosainen suostuu päätöksen korjaamiseen. Aluehallintovirasto toivoo säännökseen tarkennusta siltä osin, mitä työvoimapolitiittinen lausunto ja sen myöhempi muuttuminen tarkoittaa säännöksen kannalta.

Työvoimaviranomainen tai KEHA-keskus on käytännössä voinut antaa virheellisen työvoimapolitiittisen lausunnon, jota myöhemmin korjataan asiakkaan kuulemisen jälkeen. Yksi

tällainen aluehallintoviraston tiedossa oleva seikka ilmenee esimerkiksi lyhytkestoisten opintojen kohdalla, kun viranomaisella on laskenut opintojen keston väärin ja antaa silti etuuden maksamisen sallivan työvoimapoliittisen lausunnon ja myöhemmin huomataan, että opintojen kesto olikin muutaman päivän yli kuusi kuukautta, vaikka työnhakija on ilmoittanut asian oikein. Jos virheellinen ja etuuden maksamisen salliva lausunto on johtunut yksinomaan viranomaisen virheestä, on myöhemmin muutettu etuuden estävä lausunto ristiriidassa kaavaillun 39 §:n sanamuodon kanssa. Aluehallintovirasto siten toivoo tarkennusta vähintään säännöskohtaisiin perusteluihin, miten viranomaisen virheellisesti antamaan työvoimapoliittiseen lausuntoon tietyssä tilanteessa suhtaudutaan maksajan päätöksen korjaamisen kannalta.

- **Lausuttavaa yleistuen tietojen saamista ja luovuttamista koskevista ehdotuksista (7 luku)**
 -
- **Lausuttavaa yleistuen rahoituksesta (8 luku)**
 -
- **Lausuttavaa yleistukilain ehdotetusta voimaantulosta (9 luku)**
 -
- **Muuta lausuttavaa ehdotetusta yleistukilaista**
 -
- **Lausuttavaa peruspäivärahaa koskevien säännösten kumoamista koskevasta ehdotuksesta**
 -
- **Lausuttavaa työmarkkinatukea koskevien säännösten kumoamista koskevasta ehdotuksesta**
 -
- **Muuta lausuttavaa työttömyysturvalakiin ehdotetuista muutoksista**
 -
- **Lausuttavaa yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskusteluiden jaksosta**
 -
- **Lausuttavaa yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskusteluiden sisällöstä**
 -
- **Muuta lausuttavaa työvoimapalveluiden järjestämislakiin ehdotetuista muutoksista**

Esitysluonnoksen 32 a §:ssä säädettäisiin työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämisestä yleistuen saajalle. Työnhakukeskustelut järjestettäisiin työvoimaviranomaisen toimipisteessä tai muussa asiointipisteessä, ellei muu tapa asioida

henkilökohtaisesti ole tarkoituksenmukaisempi painavasta syystä. Poikkeaminen toimipisteasioinnista painavan syyn perusteella jättää viranomaiselle harkintavaltaa, mikä voi johtaa vaihtelevaan soveltamiskäytäntöön, heikentää asiakkaiden yhdenvertaisuutta ja käytännössä myös lisätä aluehallintovirastolle vireille tulevien kantelujen määrää. Aluehallintovirasto toivoo, että säännöskohtaisissa perusteluissa tarkennettaisiin muun asiointipisteen määritelmää sekä täsmennettäisiin esimerkinomaisesti mitä painavalla syyllä tarkoitetaan asiakkaiden yhdenvertaisen kohtelun toteutumiseksi eri työvoimaviranomaisissa.

Esitetyt muutokset työnhakijan palveluprosessiin tuovat myös lisää tarkistettavia asioita työvoimaviranomaiselle. Muutokset työnhakukeskustelun järjestämistapaan ja sisältöön edellyttävät, että seuranta on sujuvaa, asiakastietojärjestelmään tehdyt kirjaukset ovat ajantasaisia ja selkeitä sekä esimerkiksi työllistymissuunnitelmasta käy selkeästi ilmi työnhakukeskustelun sisältö. Asiakas, työvoimaviranomainen ja valvova viranomainen voivat näin myös jälkikäteen luotettavasti tarkistaa, että työnhakijan palveluprosessi on edennyt lain mukaisesti. Tämä selkeyttäisi myös palvelun jatkuvuutta esimerkiksi tilanteessa, jossa asiakkaan vastuuasiantuntija vaihtuu.

Aluehallintovirasto katsoo, että esitysluonnoksen 32 a §:n 3 momentin sanamuotoa olisi hyvä selkeyttää.

Lausunto on hyväksytty aluehallintoviraston asianhallintajärjestelmässä 18.6.2025.

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

-

Laki yleisestä asumistuesta annetun lain 12 §:n 2 momentin muuttamisesta

-

Laki eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024–2027 annetun lain muuttamisesta

-

Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta

-

Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain muuttamisesta

-

Laki takuueläkkeestä annetun lain 19 §:n muuttamisesta

-

Laki kansaneläkelain muuttamisesta

-

Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta

-

Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjän eläkelain 32 ja 46 §:n muuttamisesta

-

Laki merimieseläkelain muuttamisesta

-

Laki julkisten alojen eläkelain muuttamisesta

-

Laki työtapaturma- ja ammattitautilain 141 §:n muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 97 §:n muuttamisesta

-

Laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain 7 §:n muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta

-

Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

-

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 3 a §:n muuttamisesta

-

Laki työsopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

-

Laki merityösopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 45 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 2 ja 31 a §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain 93 §:n muuttamisesta

-

Laki evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 60 §:n muuttamisesta

-

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 20 ja 21 §:n muuttamisesta

-

Laki ulosottokaaren muuttamisesta

-

Laki oikeudenkäynnistä vakuutusoidessa annetun lain 6 §:n muuttamisesta

-

4. Muuta lausuttavaa

-

